

Hankintalaki antaa hyvät mahdollisuudet vastuullisten hankintojen tekemiseen kunnissa

Julkisista hankinnoista aiheutuu paljon vaikutuksia niin ympäristöön kuin ihmisiinkin. Energian hankinnasta, rakentamisesta, infrastruktuurin korjaamisesta sekä liikenteestä syntyvät merkittävät hiilidioksidipäästöt. Mahdollisia ihmisoikeusvaikutuksia taas on esimerkiksi ulkomailta hankituilla elintarvikkeilla, elektroniikalla ja muilla tuotteilla.

Kirkkonummen reilun kaupan kannatusryhmän Vaikuta hankinnoilla -webinaarissa 6.5. keskusteltiin siitä, miten näitä vaikutuksia voitaisiin pienentää ja ehkäistä vastuullisuuskriteerien käyttönotolla kunnan hankinnoissa.

Tilaisuudessa puhunut Valonian kestävien hankintojen asiantuntija Riikka Leskinen kertoi, että hankintalaki antaa hyvät mahdollisuudet vastuullisuuskriteerien asettamiselle kunnan kilpailutuksissa. Hankintalaki edellyttää mitään tiettyä vastuullisuusmenettelyä, vaan kunta voi esimerkiksi asettaa vastuullisuutta koskevia asioita vertailuperusteiksi tai vähimmäisvaatimuksiksi. Leskinen suositteli erityisesti mallia, jossa kunta kertoo kilpailutuksessa niitä asioita, joita se lopputulokselta toivoo, kuten esimerkiksi uusiutuvaa energiaa tai kierrätettyjen materiaalien käyttöä, ja antaa tarjoavien yritysten esittää omat parhaat ratkaisunsa mahdollisesta toteutuksesta.

Yleisö oli erityisesti kiinnostunut hankintojen kustannuksista ja keskustelua syntyi kirkkonummelaisten rakennushankkeiden merkittävistäkin budjettiylityksistä. Leskinen painotti hankintaosaamisen merkitystä. Hän mainitsi esimerkkinä hyvin kunnille sopivasta menetelmästä allianssimallin, jolla vastuuta rakennushankkeiden budjetin pitämisestä saa jaettua kaikille urakan osapuolille. Hän myös sanoi, että usein kustannuksia nostavat liian tiukoiksi vedetyt toiveet nopeista valmistumisaikatauluista, jolloin tilaa optimoida ratkaisuja ei tarpeeksi jää. Huolellisesti valmisteltu hankintaprosessikin vaatii oman aikansa.

Myös vastuullisuuskriteerien ottaminen järkevästi kunnan kilpailutuksiin vaatii osaamista. Leskinen totesi, että on esimerkiksi tärkeää informoida yrityksiä etukäteen siitä, millaisia kriteerejä kunta on jatkossa asettamassa kilpailutuksiin, jotta sopivia ratkaisuja osataan tarjota ja kehittää. Lähtökohtaisesti vastuullisuuskriteerien asettaminen ei kuitenkaan välttämättä aiheuta suurempia kustannuksia. Parhaassa tapauksessa se jopa pienentää niitä: esimerkiksi Porvoossa oli säästetty Kullon aluetta rakennettaessa miljoonia euroja, kun kriteereihin sisällytetyt kiertotalous ja materiaalihokkuus johtivat edullisemmän uusiomateriaalin käyttöön.

Tilaisuuden toinen puhuja, Reilu kauppa ry:n Jatta Makkula painotti sitä, miten merkittävistä asioista vastuullisuudessa on kysymys ympäristövastuullisuuden lisäksi myös inhimillisestä näkökulmasta. Esimerkiksi Reilun kaupan sertifioitua kahvia ostamalla voidaan varmistua siitä, että alihankintaketjussa ei esiinny lapsityövoimaa, elämiseen riittämättömiä palkkoja tai ympäristöstä piittaamattomia viljelykäytäntöjä.

Tilaisuuden juontaja, Reilun kaupan kannatusryhmän puheenjohtaja Ronja Karkinen oli tyytyväinen aktiiviseen keskusteluun ja kiinnostukseen vastuullisuutta kohtaan. Karkinen totesi, että Kirkkonummen sitoutuminen Reilun kaupan kunta -toimintaan antaa hyvän lähtökohdan myös muun hankintavastuullisuuden kehittämiseen edelleen. Tilaisuudessa myös toivotettiin useampi uusi jäsen mukaan Reilun kaupan kannatusryhmän toimintaan, joka on avointa kaikille kiinnostuneille kuntalaisille.